

STRUCTURAREA ARHIVELOR PAROHIALE ROMANO-CATOLICE DIN TRANSILVANIA. TIPURI DE DOCUMENTE¹

Trecutul comunităților religioase și al parohiilor din arhidieceza romano-catolică de Transilvania, înființată de o mie de ani, se reflectă în bisericile existente și astăzi sau în cele deja în ruine, însă viața cultică a acestor comunități și activitatea administrativă a parohiilor se identifică însăși prin lăsamântul în scris al acestor unități ecleziastice – colecțiile lor arhivistice. Ca și dovezi unice și surse istorice sigure, este o obligație umană a noastră să avem grijă de păstrarea acestor arhive și să le lăsăm în stare cât mai bună urmașilor.

Parohiile, unități administrative ecleziastice

În clasificarea comunităților bisericești catolice din punct de vedere al administrației distingem următoarele unități: parohie (mamă) autonomă, parohie administrată parțial, expozitură locală și filie.

Parohia este unitatea cea mai mică administrativă și pastorală a bisericii, este teritoriul bine definit al diecezei, cu biserică proprie, cu enoriași și cu un preot autonom. Unei parohii îi pot aparține mai multe comunități ca și filii. Organizarea și dizolvarea unei parohii este dreptul episcopului².

Parohia parțial administrată este soluția administrativă temporară în cazul lipsei de preot. Întrucât parohia vacantă nu poate fi ocupată de alt preot, administrarea parohiei autonome este încredințată preotului parohiei învecinate³.

Expozitura locală este un teritoriu desprins dintr-o parohie mamă, dar care încă nu este organizată din punct de vedere al dreptului canonic. După asigurarea fondului material al preotului, expozitura poate deveni parohie autonomă⁴.

Filia, cu alt nume *biserică afiliată*, este un loc care aparține unei parohii. În general este administrată din parohia autonomă, iar registrele de stare civilă se completează acolo. Are biserică sau capelă. Se întâmplă și ca o parohie independentă să se transforme în filie, după ce nu mai poate avea preot. În cazuri excepționale are și preot propriu. Numărul filiilor într-o dieceză se determină în funcție de forma comunității, de numărul enoriașilor și de efectivul preoților⁵.

În Transilvania organizarea arhidiaconatelor și a parohiilor a avut loc drept urmare a înființării episcopiei (1009) și s-a desfășurat în secolele XI-XIII. Parohiile înființate în perioada medievală se pot atesta și după denumirile de localități care poartă numele unui sfânt. În onoarea sfinților celor mai semnificative sărbători, înșiruite și în decretul regelui Ladislau cel Sfânt (Sf. Ștefan, Sf. Emeric, Sf. Gheorghe, Sf. Petru și Pavel, Sf. Mihail, Sf. Martin, Sf. Nicolae, Sf. Toma, Sf. Ioan Botezătorul, Sf. Cruce ș.a.), aproape în toate arhidiaconatele s-au construit biserici. Din vremea registrului papal (1332-1336) pe teritoriul arhidiecezei de Transilvania se cunosc aproape 730 de parohii⁶. În perioada reformei, cu sistarea episcopiei (1556-1715), confesiunile protestante au convertit mai multe comunități catolice, preluând în posesie și bisericile lor. În timpul restaurației catolice de la începutul secolului al XVIII-lea, cu sprijinul împăraților, s-au restaurat și s-au reînființat parohiile catolice, s-au reabilitat construcții catolice medievale (79 de biserici parohiale au fost retrocedate) și s-au construit biserici noi. Astăzi, dintre bisericile medievale, 50%

¹ Prezentul studiu s-a întocmit în urma activității de ordonare a mai multor arhive parohiale romano-catolice din Arhidieceza Romano-Catolică de Alba Iulia.

² Bangha Béla, *Katolikus lexikon / Lexicon catholic /*, IV, Budapesta, 1933, p. 15.

³ *Magyar katolikus lexikon / Lexicon catholic maghiar /*, IX, Budapesta, 2004, p. 996.

⁴ Bangha Béla, *op. cit.*, II, Budapesta, 1931, p. 275.

⁵ *Magyar katolikus lexikon / Lexicon catholic maghiar /*, III, Budapesta, 2004, p. 665.

⁶ Marton József, *Az erdélyi / gyulafehérvári / egyházak története / Istoria diecezei de Transilvania (de Alba Iulia) /*, Alba Iulia, 1993, p. 21.

sunt reformat, 25% evanghelice, 8% unitariene și 17% catolice⁷. Dictatura comunistă, cu politica sa anticlericală, a declanșat o mare ruptură în înfloritoarea viață religioasă catolică.

Istoricul arhivelor parohiale și evidența documentelor

Arhivele comunităților bisericești sunt strâns legate de funcționarea, activitatea și trecutul istoric al parohiei respective. Din perioada medievală a parohiilor nu s-au păstrat documente scrise. Vicisitudinile timpurilor trecute, răspândirea în domeniu larg a scrisului, toate au determinat producția de acte a parohiilor, conservarea sau pierderea acestora, îmbogățirea sau decimarea moștenirii scrise. Înregistrările scrise ale parohiilor romano-catolice se pot socoti de la sfârșitul secolului al XVII-lea, producția actelor scrise devenind generală și sistematică de la mijlocul secolului al XVIII-lea, din perioada restaurației catolice.

Protocoloalele vizitațiilor canonice (arhidiaconale, vicariale sau episcopale), începute după restaurarea episcopiei de Alba Iulia (1715), tratează ca punct separat și arhivele parohiilor vizitate și controlate. Una dintre sarcinile episcopului, vicarului încredințat sau a arhidiaconului care efectua vizitația canonică era și controlarea arhivei, precum și a bibliotecii parohiei vizitate. Însă, de multe ori, rubricile protoalelor de vizitații referitoare la arhive erau completate doar cu semnalarea existenței arhivei, fără a mai fi detaliate tipurile materialului arhivistice. La predarea oficiului parohial cu ocazia schimbului de preot se întocmeau inventare amănunțite, care erau controlate la preluare. Anexele de inventar ale proceselor de predare-primire conțin adeseori și registre de acte, precum și inventare de cărți. Din păcate, evidențele de acest gen nu detaliază actele sau nu înșiruie unitățile arhivistice.

La sfârșitul secolului al XVIII-lea și în anii '60 ai secolului următor s-a cerut parohiilor să realizeze conscrierea materialelor arhivistice parohiale. Cu aceste ocazii s-au consemnat mai în amănunt actele aflate la parohii, mai ales circularele episcopale și ordinele împărătești.

La mijlocul secolului al XX-lea, concepția centralizatoare a Arhivelor Statului, pătrunsă de ideile și dogmele comuniste ale epocii, a adus o mare schimbare în arhivele parohiilor. În 1950 Direcția Arhivelor Statului a ordonat predarea matricolelor parohiale până la anul 1875 Arhivelor Statului, „pentru păstrare”⁸. În practică însă, strângerea masivă a matricolelor de la parohii nu a respectat anul limită 1875 și astfel au fost secularizate și acele volume care se încheie tocmai cu anul 1950. Înapoierea matricolelor parohiale centrelor confesionale este una dintre greutățile bisericilor, expuse și autorităților de stat după schimbarea regimului, fără a se găsi soluții viabile în ultimii cincisprezece ani. Principiul centralizator al Arhivelor Statului a adus însă și schimbări pozitive în privința arhivelor parohiale: pe lângă solicitarea de predare a matricolelor, preoții au fost instruiți în vederea îngrijirii și manipulării corespunzătoare a actelor bisericești, această instrucțiune fiind transmisă preoților prin circulară de către episcopul Márton Áron⁹. În conformitate cu același principiu, începând cu anii '50, arhivele parohiale au fost subordonate Arhivelor Statului, fiind considerate parte organică a Fondului Național Arhivistic. Integrate în Ministerul de Interne, Arhivele Statului, în afară de secularizarea matricolelor bisericești și concentrarea lor în arhive județene, au emis și instrucțiuni privind păstrarea și cercetarea actelor¹⁰. Astfel, cercetarea actelor bisericești era permisă doar prin aprobarea Direcției pentru Culte. Această stare de lucruri s-a degenerat până acolo încât s-a ordonat, în anul 1974, predarea tuturor documentelor istorice, ordin pe care episcopul Márton Áron l-a pus în vigoare în privința parohiilor, rezultatul lui fiind inventarierea actelor parohiale¹¹. Arhivele Statului au vrut să secularizeze întregul material arhivistice parohial, dar episcopul Márton Áron s-a opus, permițând

⁷ Lestyán Ferenc, *Megszentelt kövek. A középkori erdélyi püspökség templomai / Pietre sfințite. Bisericele medievale ale episcopiei de Transilvania*, I, Cluj, 1996, p. 8.

⁸ Arhiva Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Alba Iulia (în continuare AARCAI), Fond *Circulare episcopale*, nr. 1536/1950, 1214/1952.

⁹ AARCAI, Fond *Circulare episcopale*, nr. 392/1951.

¹⁰ Idem, nr. 2775/1970.

¹¹ Idem, nr. 1725/1974.

să se microfilmeze doar o parte din actele episcopale de către delegații Arhivelor Statului în anii '70. După căderea regimului comunist nu s-au întocmit în mod unitar evidențe centralizate privind inventarierea arhivelor parohiale.

Tipurile de documente ale arhivelor parohiale

Colecțiile de documente ale comunităților bisericești constituie izvoare indispensabile atât pentru cercetătorii de istorie ecleziastică, cât și pentru cercetătorii de istorie locală. Numeroși cercetători care se ocupă de istoria locală, de monografia unei parohii sau de istoria școlilor, se interesează, cercetează și prelucrează științific în lucrările lor fondurile arhivistice parohiale inedite foarte valoroase și unice.

Paragraful 4 al canonului 535 din codicele canonic prevede ca: „Fiecare parohie să aibă arhivă, în aceasta să se păstreze matricolele parohiale, scrisorile episcopului și acele documente, care trebuie să fie păstrate din cauza necesității sau a folosinței lor. Toate acestea trebuie verificate cu ocazia vizitei episcopului diecezan sau a delegatului său; parohul să aibă grijă ca să nu cumva acest material să ajungă în mâinile celor din exterior”¹².

Fiecare arhivă parohială dispune de o bază de surse foarte complexe și policrome. Structurarea cea mai generală a acestora este aceea de separare a unităților, adică înșirarea lor în grupuri tematice. Aceasta se efectuează, în cazul ordonării și structurării fiecărei arhive parohiale romano-catolice, în următoarele grupuri:

- a. matricole
- b. acte parohiale înregistrate
- c. acte matrimoniale
- d. actele ordinelor călugărești (în cazuri date)
- e. acte școlare
- f. actele filiilor (unde este cazul)
- g. acte economice
- h. acte mixte, tematic ordonate
- i. volume mixte, tematic ordonate

În cadrul fiecărui grup distingem mai multe feluri și tipuri de documente, pe care le prezentăm mai în detaliu în cele ce urmează.

Matricole

Matricolele sunt probabil cele mai importante izvoare dintre documentele arhivelor parohiale. Până la inițierea legală de către stat a registrelor de stare civilă (prin articolul XXXIII din anul 1894, intrat în vigoare la 1 octombrie 1895)¹³ nașterile, căsătoriile și decesele populației erau ținute în evidență exclusiv de biserici.

Odată cu evidența continuă a stării canonice a credincioșilor putem urmări mobilitatea demografică a enoriașilor parohiei respective. Acest tip de document constituie sursa primară pentru cercetările genealogice și pentru istoria familiilor. Cu ajutorul lor se pot demonstra relații interconfesionale, schimbări de rituri și de confesiuni pentru anumite perioade de timp. Matricola parohială este indispensabilă în istoria demografică, dar furnizează și date de istoria medicinei și a bolilor, precum și obiceiuri privind alegerea numelor de botez.

Înregistrarea obligatorie a botezurilor și a căsătoriilor a fost ordonată cu valabilitate generală de conciliul tridentin (1545-1563). Înregistrarea obligatorie a datelor de miruire, de deces și a datelor familiale se leagă de *Rituale Romanum* din 1614, editat de papa Paul V. Acesta a fost editat în Ungaria de către arhiepiscopul de Strigoni, Pázmány Péter, în anul 1625¹⁴. Pe teritoriul Transilvaniei nu știm cu exactitate de când au început registrele parohiale. Inițiativa evidențelor

¹² Erdő Péter, *Az egyházi törvénykönyv / Codicele canonic /* (în continuare CIC), Budapesta, 1985, p. 431.

¹³ *Magyar törvénytár. 1894-1895. évi törvénygyűjtemek / Codicele de legi maghiare. Articolele de legi din anii 1894-1895 /*, Budapesta, 1897, p. 195-202.

¹⁴ Endrényi Ferenc, *Levéltári ismeretek kézikönyve / Manualul cunoștințelor arhivistice /*, Budapesta, 1980, p. 286.

matricolelor pe linie catolică se poate lega, cu mare probabilitate, de editarea lui *Rituale Romanum*, în anul 1625. Pe teritoriul Ungariei, prima matricolă aparține evanghelicilor din Sopron și începe din anul 1624, după care urmează cea a catolicilor din Kőszeg, începută în anul 1633¹⁵. În Transilvania, prima și cea mai veche matricolă cunoscută a catolicilor este cea de la Cluj-Mănăstur, ale cărei înregistrări încep cu anul 1638. Pe teritoriul episcopiei de Transilvania, înregistrările în matricolele parohiilor încep în mod general și unitar de la turnura secolelor XVII-XVIII, odată cu anul 1690.

Despre completarea obligatorie a matricolelor, în paragraful 1 al canonului 535 din codicele canonic, se prevede: „La fiecare parohie să existe matricole, și anume de botez, de căsătorii, de decese și alte matricole după normele prescrise de conferința episcopilor sau de episcopul diecezan; parohul să aibă grijă ca aceste volume să conțină date exacte și să fie păstrate cu grijă”¹⁶.

În funcție de înregistrările stărilor canonice, matricolele pot fi: de botez (*matricula baptisatorum*), de căsătorie (*copulorum*, *conjugatorum*, *contrahentium*), de deces (*defunctorum*, *sepultorum*), de miruire (*confirmatorium*), de convertire (*conversorum*, respectiv *aversorum*, *deficientium*), de căsătorii mixte (*mixtae matrimoniorum*) și de logodne (*sponsalium*). La anumite parohii ne întâlnim și cu matricole de căsătorii civile invalide din punct de vedere canonic (*matricula invalidorum matrimoniorum*); adnotările acestora nu sunt consecvente și unitare, fiind înregistrate doar ocazional.

În cadrul evidențelor matriculare, în secolele XVIII-XIX, ne mai întâlnim cu un tip special de matricole, și anume al celor conținând înregistrările stării canonice a locuitorilor militari (*matricula militiae*, *matricula pro militibus*). Și acest tip de matricolă este ocazional și este caracteristic acelor parohii, unde într-o anumită perioadă a existat o populație numeroasă de militari. Pe baza lor se pot urmări locurile de origine și țările de proveniență ale militarilor.

Acte parohiale oficiale înregistrate

Actele administrative ale comunităților religioase reflectă activitatea și viața internă a parohiei, relațiile sale cu alte instituții ecleziastice și laice, precum și legăturile ei cu persoane fizice și juridice. Aceste serii de documente sunt păstrate în general în ordinea numerelor de înregistrare sau mai rar în ordine tematică. Regăsirea și cercetarea acestor documente este ușurată de registre. Întocmirea indicelor de nume nu era în practică. Înregistrarea actelor la oficiile parohiale se generalizează și se permanentizează, ca imitație a practicii cancelariei oficiului diecezan, doar din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. La câteva parohii întâlnim și înregistrări ulterioare, în cazul înregistrării retroactive a tuturor actelor parohiale.

Acte matrimoniale

În unele parohii întâlnim două feluri de înregistrări, și anume când actele parohiale și matrimoniale erau prevăzute cu numere de înregistrare paralele proprii în două serii. Aceste serii de documente conțin învoielile libere, extrasele de botez, cererile de dispensă ale celor ce urmau să se căsătorească, actele privind nulitatea căsătoriei și alte documente privind căsătoriile. Logodiții puteau să ceară dispensă de la episcopul diecezan în cazul confesiunilor mixte, în cazul rudeniei de al treilea grad, precum și al anunțării de trei ori a căsătoriei, sau cu ocazia altor impedimente canonice, corespondența respectivă găsindu-și loc în această unitate de documente. Îndată ce o căsătorie ajungea într-un moment de criză și, în consecință, la procesul de invalidare, cauza era judecată de consistoriul episcopal sau tribunalul diecezan, ca și for superior.

Domus historia

Sursa cea mai folosită și mai simpatizată de cercetătorii de istorie locală și de monografiștii de parohii este domus historia sau istoria parohiei, cu toate că acest tip de izvor de multe ori este prezentarea subiectivă în stil nuvelistic de genul cronicilor a activității parohiei.

¹⁵ *Ibidem*, p. 286.

¹⁶ *CIC*, p. 429-431.

Înregistrările din domus historia erau obligatorii pentru preoți, care aveau datoria de a ține evidența istoriei parohiei în care slujeau. Întocmirea volumelor de domus historia prin înregistrarea continuă a evenimentelor a devenit frecventă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, dar întâlnim jurnale parohiale și în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Volumele de istoria parohiei încep cu o scurtă prezentare a trecutului istoric al parohiei, înșiruie lista preoților care au activat în comunitatea respectivă, descriu diferitele construcții (biserica, casă parohială, capelă, locuința cantorului, școală, edificiile gospodărești) și intervențiile arhitecturale și artistice efectuate asupra lor, mobilierul și amenajările sale. Este descrisă în continuare comunitatea credincioșilor și viața religioasă, sunt amintite anumite sărbători, sfântul hram al bisericii și alte evenimente organizate, prima împărtașanie, miruirea, vizitele episcopilor. Pe lângă toate acestea, întâlnim și descrierea unor condiții meteorologice, a unor catastrofe naturale, a producțiilor agricole, chiar și prezentarea războaielor sau a luptelor. În multe cazuri prezentările din domus historia sunt prevăzute și cu ilustrații fotografice. Totodată volumul poate conține și transcrierile unor diplome pierdute mai importante cu privire la parohie, care pot completa lipsurile documentare ale arhivei.

Din păcate, în timpul comunismului au fost nimicite sau confiscate foarte multe volume de domus historia și din cauza aceasta în anumite parohii ele au fost ascunse. Datorită mijloacelor moderne de comunicare și a schimbului rapid de informații de astăzi s-a diminuat nevoia consemnării regulate în domus historia.

Nu s-au întocmit evidențe centralizate cu volumele de domus historia de la parohii, însă protocoalele mai noi ale vizitelor episcopale conțin și o rubrică referitoare la acestea.

Actele ordinelor călugărești

Cu actele călugărești ne întâlnim în cazul acelor parohii unde administrarea oficiului parohial era efectuată de călugări. Acestor acte li se alătură și un registru separat, deci de la început au fost tratate distinct. Foarte multe parohii au fost reînființate la inițiativa călugărilor, mai ales în perioada restaurației catolice, din secolul al XVIII-lea. Câteva parohii au fost conduse de călugări până la expulzarea lor din anul 1948.

Ca și proveniență, aceste acte aparțin arhivelor ordinelor călugărești și de aceea trebuie tratate în mod separat. În cazul lipsei unei asemenea arhive, ele se păstrează în cadrul arhivelor parohiale.

Printre documentele călugărilor găsim următoarele tipuri de acte: registrele călugărilor decedați din cadrul ordinului, lăsamintele personale ale călugărilor, protocoalele ședințelor directoriului, ale mănăstirii sau capitlului, protocoalele circulelor provincialului, inventare de cărți etc.

Protocoalele ședințelor consiliului bisericesc

Organizarea curatorului sau a consiliului bisericesc în cadrul parohiilor este prevăzută de codicele canonic. Pe baza acestuia, fiecare parohie trebuie să aibă un consiliu economic, care să funcționeze conform dreptului universal și regulilor stabilite de episcopul diecezan. Credincioșii aleși conform acestor reguli trebuiau să-l ajute pe preot la administrarea bunurilor bisericești¹⁷. La fiecare ședință se întocmeau procese verbale.

Preoții au copiat în așa-numitele *Protocollum ordinationum* cele mai importante ordine regale și circulare episcopale sau arhidiaconale. Asemenea protocoale se întâlnesc deja în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Copierea circulelor și ordinelor în volume a încetat odată cu tipărirea modernă a acestora.

Actele și protocoalele uniunilor și societăților pioase

În cadrul parohiilor au funcționat și funcționează numeroase grupări și uniuni religioase, care au luat ființă pentru promovarea vieții creștine.

¹⁷ *Ibidem*, p. 433, can. 537.

Uniunile catolice sunt de fapt grupări ale enoriașilor și preotului în scopul unei sarcini ecleziastice. Acestea sunt în parte asociații organizate pe linie bisericească și confirmate din punct de vedere canonic, care au ca scop adâncirea religiozității și a pietății, iar în parte sunt organizații care stau sub jurisdicția episcopului, fără a avea o structură canonică, și au ca obiectiv promovarea intereselor religioase ale credincioșilor¹⁸. În funcție de scopul lor, uniunile pot fi religioase, culturale, sociale sau economice. În funcție de răspândirea lor pot fi locale, diecezane, naționale sau internaționale. Amintim câteva exemple: Uniunea Sfânta Elisabeta, Societatea Inima lui Isus, Uniunea Feciorilor Catolici, Alianța Populară Catolică, Congregația Fecioarei Maria, Uniunea Femeilor, Uniunea Altarului, Uniunea Rozariului, Corul Romano-Catolic, Clubul Fetelor Romano-Catolice, Vecinătatea Romano-Catolică, Societatea Rozariului, Armata Sfintei Cruci, Uniunea de Înmormântare ș.a.

Acte școlare

Colecția de acte ale școlilor bisericești constituie sursele istorice primordiale pentru cercetătorii care se ocupă cu școlarizarea populației, cu istoria școlilor și a învățământului. Până la mijlocul secolului al XX-lea sarcina învățământului popular și a școlarizării elementare era atribuită bisericilor, cele mai multe comunități bisericești dispunând și de școli ecleziastice. Aceste școli au fost desființate prin secularizarea din anul 1948. În arhivele lor se păstrează următoarele tipuri de documente: cataloage de prezență și de merit, matricole școlare, cataloage de examene de intrare și de clase, registrele candidaților, evidențe bugetare școlare și jurnale de casă, planuri de construcții ale școlilor, protocoalele controlului inspectorat, corespondență școlară și registrele lor.

Acte cu caracter economic

Aproape la fiecare arhivă parohială se pot distinge actele cu caracter financiar, dările de seamă, evidențele economice. Acestea pot fi: jurnale de casă, registre de taxe bisericești, state de plată, devize de construcții sau renovări de edificii, registre de inventar, facturi, chitanțe, dări de seamă, conșcripții de venituri, acte ale fundațiilor pioase, bugete și alte evidențe cu caracter economic. Ca și sursă de cercetare istorică, ele prezintă starea materială și situația financiară a unei parohii la diferite perioade de timp.

Lăsăminte personale

Arhivele unor parohii se mai îmbogățesc și cu lăsămintele preoților și capelanilor care au activat în comunitatea respectivă, ca și cu acte care la moartea acestora au rămas la parohie. Ele se compun din: acte personale (diferite legitimații, extrase de stare civilă, diplome, numiri, desemnări), manuscrise (meditații, predici), scrisori cu caracter personal, necroloage ș.a.

Acte mixte ordonate tematic

În această categorie au intrat toate acele acte care nu au putut fi clasificate în unitățile mai sus amintite, cum ar fi: protocoalele vizitelor canonice episcopale, conșcripțiile credincioșilor, evidențele anunțurilor din biserică, circularele episcopale ș.a.

RITA BERNÁD

¹⁸ Bangha Béla, *op. cit.*, p. 524.

ROMAN-CATHOLIC PARISH ARCHIVES IN TRANSYLVANIA. TYPES OF DOCUMENTS

SUMMARY

The present study is the result of a four-year research done in the Roman-Catholic parish archives in the Archbishopry of Alba Iulia. Having direct access to the archive, we have been able to classify the various types of documents one can find in a parish archive. In principle, the first parish documents date from the time when each parish came into being (i.e. the 12th and 13th centuries), but, in fact, the earliest written ecclesiastical documents which have been preserved in the Archbishopry of Alba Iulia come from the end of the 17th century. Documents written before this period have been persevered only as copies. This situation can be easily explained if one takes into account the historical circumstances, which had a significant impact on the “destiny” of the Roman-Catholic parish archives. In spite of adverse circumstances, the richness of these small archives (of about four or five meters of documents in each parish) provides a unique and, as yet, little investigated source of microhistorical research. That is why we should value these archives more and investigate them more thoroughly.